

משלי

1 משלי שלמה בן דוד מלך ישראל: 2 לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה: 3 לקחת מוסר השכל צדק ומשפט ומישרים: 4 לתת לפתאים ערמה לנער דעת ומזמה: 5 ישמע חכם ויוסף לקח ונכון תחבלות יקנה: 6 להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידתם: 7 יראת יהוה ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו: 8 שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמך: 9 כי לוית חן הם לראשך וענקים לגרגרתוך: 10 בני אם יפתוך הטאים אל תבא: 11 אם יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם: 12 נבלעם כשואל חיים ותמימים כיורדי בור: 13 כל הון יקר נמצא נמלא בתינו שלל: 14 גורלך תפיל בתוכנו כיס אחד יהיה לכלנו: 15 בני אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם: 16 כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפך דם: 17 כי חנם מזרה הרשת בעיני כל בעל כסף: 18 והם לדמם יארבו יצפנו לנפשם: 19 כן ארחות כל בצע את נפש בעליו יקח: 20 חכמות בחוץ תרנה ברחבות תתן קולה: 21 בראש המיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר: 22 עד מתי פתים תאהבו פתי ולצים לצון חמרו להם וכסילים ישנאו דעת: 23 תשובו לתוכחתי הגה אביעה לכם רוחי אודיעה דברי אתכם: 24 יען קראתי ותמאנו נטיתי ידי ואין מקשיב: 25 ותפרעו כל עצתי ותוכחתי לא אביתם:

26 גם אני באידכם אשחק אלעג בבא פחדכם: 27 בבא כשאוה פחדכם ואידכם כסופה יאתה בבא עליכם צרה וצוקה: 28 אז יקראנני ולא אענה ישחרנני ולא ימצאנני: 29 תחת כי שנאו דעת ויראת יהוה לא בחרו: 30 לא אבו לעצתי נאצו כל תוכחתי: 31 ויאכלו מפרי דרכם וממעצתיהם ישבעו: 32 כי משובת פתים תהרגם ושלות כסילים תאבדם: 33 ושמע לי ישכן בטח ושאנן מפחד רעה:

2

1 בני אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך: 2 להקשיב לחכמה אזנך תטה לבך לתבונה: 3 כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך: 4 אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה: 5 אז תבין יראת יהוה ודעת אלהים תמצא: 6 כי יהוה יתן חכמה מפיו דעת ותבונה: 7 וצפן לישרים תושיה מגן להלכי תם: 8 לנצר ארחות משפט ודרך חסידו ישמר: 9 אז תבין צדק ומשפט ומישרים כל מעגל טוב: 10 כי תבוא חכמה בלבך ודעת לנפשך ינעם: 11 מזמה תשמר עליך תבונה תנצרכה: 12 להצילך מדרך רע מאיש מדבר תהפכות: 13 העזבים ארחות ישר ללכת בדרכי חשך: 14 השמחים לעשות רע יגילו בתהפכות רע: 15 אשר ארחתיהם עקשים ונלוזים במעגלותם: 16 להצילך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה: 17 העזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה: 18 כי שחה אל מות ביתה ואל רפאים מעגלתיה: 19 כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים: 20 למען

תלך בדרך טובים וארחות צדיקים תשמר: ²¹ כי ישרים ישכנו ארץ ותמימים יותרו בה: ²² ורשעים מארץ יכרתו ובוגדים יסחו ממנה:

3

¹ בני תורתי אל תשכח ומצותי יצר לבך: ² כי ארך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך: ³ חסד ואמת אל יעזבך קשרם על גרגרותיך כתבם על לוח לבך: ⁴ ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם: ⁵ בטח אל יהוה בכל לבך ואל בינתך אל תשען: ⁶ בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתיך: ⁷ אל תהי חכם בעיניך ירא את יהוה וסור מרע: ⁸ רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך: ⁹ כבד את יהוה מהונך ומראשית כל תבואתך: ¹⁰ וימלאו אסמך שבע ותירוש יקביך יפרצו: ¹¹ מוסר יהוה בני אל תמאס ואל תקץ בתוכחתו: ¹² כי את אשר יאהב יהוה יוכיח וכאב את בן ירצה: ¹³ אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה: ¹⁴ כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה: ¹⁵ יקרה היא מפניים וכל חפציך לא ישוו בה: ¹⁶ ארך ימים בימינה בשמאולה עשר וכבוד: ¹⁷ דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום: ¹⁸ עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר: ¹⁹ יהוה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה: ²⁰ בדעתו תהומות נבקעו ושחקים ירעפו טל: ²¹ בני אל ילזו מעיניך נצר תשיה ומזמה: ²² ויהיו חיים לנפשך וחן לגרגרתך: ²³ אז תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף: ²⁴ אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך: ²⁵ אל תירא מפחד פתאם ומשאת

רשעים כי תבא: 26 כי יהוה יהיה בכסלך ושומר רגלך מלכד: 27 אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידיך לעשות: 28 אל תאמר לרעיך לך ושוב ומחר אתן ויש אתך: 29 אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך: 30 אל תרוב עם אדם חנם אם לא גמלך רעה: 31 אל תקנא באיש חמס ואל תבחר בכל דרכיו: 32 כי תועבת יהוה נלוז ואת ישרים סודו: 33 מארת יהוה בבית רשע ונוה צדיקים יברך: 34 אם ללצים הוא יליץ ולעניים יתן חן: 35 כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון:

4

1 שמעו בנים מוסר אב והקשיבו לדעת בינה: 2 כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו: 3 כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני אמי: 4 וירני ויאמר לי יתמד דברי לבך שמר מצותי וחיה: 5 קנה חכמה קנה בינה אל תשכח ואל תט מאמרי פי: 6 אל תעזבה ותשמרך אהבה ותצרך: 7 ראשית חכמה קנה חכמה ובכל קנינך קנה בינה: 8 סלסלה ותרוממך תכבדך כי תחבקנה: 9 תתן לראשך לזית חן עטרת תפארת תמגנך: 10 שמע בני וקח אמרי וירבו לך שנות חיים: 11 בדרך חכמה הרתיך הדרכתך במעגלי ישר: 12 בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל: 13 החזק במוסר אל תרף נצרה כי היא חייך: 14 בארח רשעים אל תבא ואל תאשר בדרך רעים: 15 פרעהו אל תעבר בו שטה מעליו ועבור: 16 כי

לא ישנו אם לא ירעו וננזלה שנתם אם לא יכשולו: 17 כי לחמו לחם רשע ויין חמסים ישתו: 18 וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום: 19 דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו: 20 בני לדברי הקשיבה לאמרי הט אונך: 21 אל יליזו מעיניך שמרם בתוך לבבך: 22 כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא: 23 מכל משמר נצר לבך כי ממנו תוצאות חיים: 24 הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך: 25 עיניך לנכח יביטו ועפעפיך יישרו נגדך: 26 פלס מעגל רגלך וכל דרכיך יכנו: 27 אל תט ימין ושמאול הסר רגלך מרע:

5

1 בני לחכמתי הקשיבה לתבונתי הט אונך: 2 לשמר מזמות ודעת שפתיך ינצרו: 3 כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה: 4 ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות: 5 רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו: 6 ארח חיים פן תפלס נעו מעגלתי לא תדע: 7 ועתה בנים שמעו לי ואל תסורו מאמרי פי: 8 הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה: 9 פן תתן לאחרים הודך ושנתיך לאכזרי: 10 פן ישבעו זרים כחך ועצביך בבית נכרי: 11 ונהמת באחריתך בכלות בשרך ושארך: 12 ואמרת איך שנאתי מוסר ותוכחת נאץ לבי: 13 ולא שמעתי בקול מורי ולמלמדי לא הטיתי אזני: 14 כמעט הייתי בכל רע בתוך קהל ועדה: 15 שתה מים מבורך ונזלים מתוך בארך: 16 יפוצו מעינתיך חוצה ברחבות

פלגי מים: 17 יהיו לך לברך ואין לזרים אתך: 18 יהי מקורך ברוך ושמח מאשת נעורך: 19 אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירוך בכל עת באהבתה תשנה תמיד: 20 ולמה תשנה בני בזרה ותחבק חק נכריה: 21 כי נכת עיני יהוה דרכי איש וכל מעגלתיו מפלס: 22 עוונותיו ילכדנו את הרשע ובחבלי חטאתו יתמך: 23 הוא ימות באין מוסר וברב אולתו ישגה:

6

1 בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך: 2 נוקשת באמרי פיך נלכדת באמרי פיך: 3 עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס ורהב רעיך: 4 אל תתן שנה לעיניך ותנומה לעפעפיך: 5 הנצל כצבי מיד וכצפור מיד יקוש: 6 לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם: 7 אשר אין לה קצין שטר ומשל: 8 תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה: 9 עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך: 10 מעט שנות מעט תנומות מעט חבק ידים לשכב: 11 ובא כמהלך ראשך ומחסרך כאיש מגן: 12 אדם בליעל איש און הולך עקשות פה: 13 קרץ בעינו מלל ברגלו מרה באצבעותיו: 14 תהפכות בלבו חרש רע בכל עת מדנים ישלח: 15 על כן פתאם יבוא אידו פתע ישבר ואין מרפא: 16 שש הנה שנא יהוה ושבע תועבות נפשו: 17 עינים רמות לשון שקר וידיים שפכות דם נקי: 18 לב חרש מחשבות און רגלים ממהרות לרוץ לרעה: 19 יפיח כזבים עד שקר ומשלח מדנים בין אחים: 20 נצר בני מצות אביך

ואל תטש תורת אמוך: 21 קשרם על לבך תמיד ענדם על גרגרתך: 22 בהתהלכך תנחה אתך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך: 23 כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר: 24 לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריה: 25 אל תחמד יפיה בלבבך ואל תקחך בעפעפיה: 26 כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ואשת איש נפש יקרה תצוד: 27 היחתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה: 28 אם יהלך איש על הנחלים ורגליו לא תכוונה: 29 כן הבא אל אשת רעהו לא ינקה כל הנגע בה: 30 לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב: 31 ונמצא ישלם שבעתים את כל הון ביתו יתן: 32 נאף אשה חסר לב משחית נפשו הוא יעשנה: 33 נגע וקלון ימצא וחרפתו לא תמחה: 34 כי קנאה חמת גבר ולא יחמול ביום נקם: 35 לא ישא פני כל כפר ולא יאבה כי תרבה שחד:

7

1 בני שמר אמרי ומצותי תצפן אתך: 2 שמר מצותי וחיה ותורתך כאישון עיניך: 3 קשרם על אצבעתיך כתבם על לוח לבך: 4 אמר לחכמה אחתי את ומדע לבינה תקרא: 5 לשמרך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה: 6 כי בחלון ביתי בעד אשנבי נשקפתי: 7 וארא בפתאים אבינה בבנים נער חסר לב: 8 עבר בשוק אצל פנה ודרך ביתה יצעד: 9 בנשף בערב יום באישון לילה ואפלה: 10 והנה אשה לקראתו שית זונה ונצרת לב: 11 המיה היא וסררת בביתה לא ישכנו רגליה: 12 פעם

בחוץ פעם ברחבות ואצל כל פנה תארב: 13 והחזיקה בו ונשקה לו העזה פניה ותאמר לו: 14 זבחי שלמים עלי היום שלמתי נדרי: 15 על כן יצאתי לקראתך לשחר פניך ואמצאך: 16 מרבדים רבדתי ערשי חטבות אטון מצרים: 17 נפתי משכבי מר אהלים וקנמון: 18 לכה נרוה דדים עד הבקר נתעלסה באהבים: 19 כי אין האיש בביתו הלך בדרך מרחוק: 20 צרור הכסף לקח בידו ליום הכסא יבא ביתו: 21 השתו ברב לקחה בחלק שפתיה תדיחננו: 22 הולך אחריה פתאם כשור אל טבח יבוא וכעכס אל מוסר אויל: 23 עד יפלה חץ כבדו כמהר צפור אל פח ולא ידע כי בנפשו הוא: 24 ועתה בנים שמעו לי והקשיבו לאמרי פי: 25 אל ישט אל דרכיה לבך אל תתע בנתיבותיה: 26 כי רבים חללים הפילה ועצמים כל הרגיה: 27 דרכי שאול ביתה ירדות אל חדרי מות:

8

1 הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה: 2 בראש מרומים עלי דרך בית נתיבות נצבה: 3 ליד שערים לפי קרת מבוא פתחים תרנה: 4 אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם: 5 הבינו פתאים ערמה וכסילים הבינו לב: 6 שמעו כי נגידים אדבר ומפתח שפתי מישרים: 7 כי אמת יהגה חכי ותועבת שפתי רשע: 8 בצדק כל אמרי פי אין בהם נפתל ועקש: 9 כלם נכחים למבין וישרים למצאי דעת: 10 קחו מוסרי ואל כסף ודעת מחרוץ נבחר: 11 כי טובה חכמה מפנינים וכל חפצים לא ישוו

12 בה: אני חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא:
 13 יראת יהוה שנאת רע גאה וגאון ודרך רע ופי תהפכות
 שנאתי: 14 לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה: 15 בי
 מלכים ימלכו ורוזנים יחקקו צדק: 16 בי שרים ישרו
 ונדיבים כל שפטי צדק: 17 אני אהביה אהב ומשחרי
 ימצאני: 18 עשר וכבוד אתי הון עתק וצדקה: 19 טוב
 פריי מחרוץ ומפז ותבואתי מכסף נבחר: 20 בארח
 צדקה אהלך בתוך נתיבות משפט: 21 להנחיל אהבי
 יש ואצרתיהם אמלא: 22 יהוה קנני ראשית דרכו קדם
 מפעליו מאז: 23 מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ:
 24 באין תהמות חוללתי באין מעינות נכבדי מים:
 25 בטרם הרים הטבעו לפני גבעות חוללתי: 26 עד
 לא עשה ארץ וחוצות וראש עפרות תבל: 27 בהכינו
 שמים שם אני בחוקו חוג על פני תהום: 28 באמצו
 שחקים ממעל בעזוז עינות תהום: 29 בשומו לים חקו
 ומים לא יעברו פיו בחוקו מוסדי ארץ: 30 ואהיה אצלו
 אמון ואהיה שעשעים יום יום משחקת לפניו בכל עת:
 31 משחקת בתבל ארצו ושעשעי את בני אדם: 32 ועתה
 בנים שמעו לי ואשרי דרכי ישמרו: 33 שמעו מוסר
 וחכמו ואל תפרעו: 34 אשרי אדם שמע לי לשקד על
 דלתתי יום יום לשמר מזוזות פתחי: 35 כי מצאי מצאי
 חיים ויפק רצון מיהוה: 36 וחטאי חמס נפשו כל משנאי
 אהבו מות:

9

1 חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה: 2 טבחה
 טבחה מסכה יינה אף ערכה שלחנה: 3 שלחה נערתיה

תקרא על גפי מרמי קרת: 4 מי פתי יסר הנה חסר לב אמרה לו: 5 לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי: 6 עזבו פתאים וחיו ואשרו בדרך בינה: 7 יסר ליץ לקח לו קלון ומוכיח לרשע מומו: 8 אל תוכח ליץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך: 9 תן לחכם ויחכם עוד הודע לצדיק ויוסף לקח: 10 תחלת חכמה יראת יהוה ודעת קדשים בינה: 11 כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: 12 אם חכמת חכמת לך ולצת לברך תשא: 13 אשת כסילות המיה פתיות ובל ידעה מה: 14 וישבה לפתח ביתה על כסא מרמי קרת: 15 לקרא לעברי דרך המישרים ארחותם: 16 מי פתי יסר הנה וחסר לב ואמרה לו: 17 מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם: 18 ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קראיה:

10

1 משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תונת אמו: 2 לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות: 3 לא ירעיב יהוה נפש צדיק והות רשעים יהדף: 4 ראש עשה כף רמיה ויד חרוצים תעשיר: 5 אנר בקיץ בן משכיל נרדם בקציר בן מביש: 6 ברכות לראש צדיק ופי רשעים יכסה חמס: 7 זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב: 8 חכם לב יקח מצות ואויל שפתים ילבט: 9 הולך בתם ילך בטח ומעקש דרכיו יודע: 10 קרץ עין יתן עצבת ואויל שפתים ילבט: 11 מקור חיים פי צדיק ופי רשעים יכסה חמס: 12 שנאה תעורר מדרנים ועל

כל פשעים תכסה אהבה: ¹³ בשפתי נכון תמצא חכמה
 ושבת לגו חסר לב: ¹⁴ חכמים יצפנו דעת ופי אויל
 מחתה קרבה: ¹⁵ הון עשיר קרית עזו מחתת דלים
 רישם: ¹⁶ פעלת צדיק לחיים תבואת רשע לחטאת:
¹⁷ ארח לחיים שומר מוסר ועוזב תוכחת מתעה:
¹⁸ מכסה שנאה שפתי שקר ומוצא דבה הוא כסיל:
¹⁹ ברב דברים לא יחדל פשע וחסך שפתיו משכיל:
²⁰ כסף נבחר לשון צדיק לב רשעים כמעט: ²¹ שפתי
 צדיק ירעו רבים ואוילים בחסר לב ימותו: ²² ברכת
 יהוה היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה: ²³ כשחוק לכסיל
 עשות זמה וחכמה לאיש תבונה: ²⁴ מגורת רשע היא
 תבואנו ותאות צדיקים יתן: ²⁵ כעבור סופה ואין רשע
 וצדיק יסוד עולם: ²⁶ כחמץ לשנים וכעשן לעינים כן
 העצל לשלחיו: ²⁷ יראת יהוה תוסיף ימים ושנות רשעים
 תקצרנה: ²⁸ תוחלת צדיקים שמחה ותקות רשעים
 תאבד: ²⁹ מעוז לתם דרך יהוה ומחתה לפעלי און:
³⁰ צדיק לעולם בל ימוט ורשעים לא ישכנו ארץ: ³¹ פי
 צדיק ינוב חכמה ולשון תהפכות תכרת: ³² שפתי צדיק
 ידעון רצון ופי רשעים תהפכות:

11

¹ מאזני מרמה תועבת יהוה ואבן שלמה רצונו: ² בא
 זדון ויבא קלון ואת צנועים חכמה: ³ תמת ישרים תנחם
 וסלף בוגדים ושדם: ⁴ לא יועיל הון ביום עברה וצדקה
 תציל ממות: ⁵ צדקת תמים תישר דרכו וברשעתו יפל

רשע: 6 צדקת ישרים תצילם ובהות בגדים ילכדו:
 7 במות אדם רשע תאבד תקוה ותוחלת אונים אברה:
 8 צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו: 9 בפה חנף ישחת
 רעהו וברעת צדיקים יחלצו: 10 בטוב צדיקים תעלץ
 קריה ובאבד רשעים רנה: 11 בברכת ישרים תרום קרת
 ובפי רשעים תהרס: 12 בז לרעהו חסר לב ואיש תבונות
 יחריש: 13 הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה
 דבר: 14 באין תחבלות יפל עם ותשועה ברב יועץ:
 15 רע ירוע כי ערב זר ושנא תקעים בוטח: 16 אשת
 חן תתמך כבוד ועריצים יתמכו עשר: 17 גמל נפשו
 איש חסד ועכר שארו אכזרי: 18 רשע עשה פעלת שקר
 וזרע צדקה שכר אמת: 19 כן צדקה לחיים ומרדף רעה
 למותו: 20 תועבת יהוה עקשי לב ורצונו תמימי דרך:
 21 יד ליד לא ינקה רע וזרע צדיקים נמלט: 22 נזם זהב
 באף חזיר אשה יפה וסרת טעם: 23 תאות צדיקים אך
 טוב תקות רשעים עברה: 24 יש מפזר ונוסף עוד וחושך
 מישר אך למחסור: 25 נפש ברכה תדשן ומרוה גם הוא
 יורא: 26 מנע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר:
 27 שחר טוב יבקש רצון ודרש רעה תבואנו: 28 בוטח
 בעשרו הוא יפל וכעלה צדיקים יפרחו: 29 עוכר ביתו
 ינחל רוח ועבד אויל לחכם לב: 30 פרי צדיק עץ חיים
 ולקח נפשות חכם: 31 הן צדיק בארץ ישלם אף כי רשע
 וחוטא:

12

1 אהב מוסר אהב דעת ושנא תוכחת בער: 2 טוב

יפיק רצון מיהוה ואיש מזמות ירשע: ³ לא יכון אדם
 ברשע ושרש צדיקים בל ימוט: ⁴ אשת חיל עטרת
 בעלה וכרקב בעצמותיו מבישה: ⁵ מחשבות צדיקים
 משפט תחבלות רשעים מרמה: ⁶ דברי רשעים ארב דם
 ופי ישרים יצילם: ⁷ הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים
 יעמד: ⁸ לפי שכלו יהלל איש ונעוה לב יהיה לבו:
⁹ טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר לחם: ¹⁰ יודע
 צדיק נפש בהמתו ורחמי רשעים אכזרי: ¹¹ עבד אדמתו
 ישבע לחם ומרדף ריקים חסר לב: ¹² חמד רשע מצוד
 רעים ושרש צדיקים יתן: ¹³ בפשע שפתים מוקש רע
 ויצא מצרה צדיק: ¹⁴ מפרי פי איש ישבע טוב וגמול
 ידי אדם ישוב לו: ¹⁵ דרך אויל ישר בעיניו ושמע
 לעצה חכם: ¹⁶ אויל ביום יודע כעסו וכסה קלון ערום:
¹⁷ יפיח אמונה יגיד צדק ועד שקרים מרמה: ¹⁸ יש בוטה
 כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא: ¹⁹ שפת אמת תכון
 לעד ועד ארגיעה לשון שקר: ²⁰ מרמה בלב חרשי
 רע וליעצי שלום שמחה: ²¹ לא יאנה לצדיק כל און
 ורשעים מלאו רע: ²² תועבת יהוה שפתי שקר ועשי
 אמונה רצונו: ²³ אדם ערום כסה דעת ולב כסילים
 יקרא אולת: ²⁴ יד חרוצים תמשול ורמיה תהיה למס:
²⁵ דאנה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה: ²⁶ יתר
 מרעהו צדיק ודרך רשעים תתעם: ²⁷ לא יחרך רמיה
 צידו והון אדם יקר חרוץ: ²⁸ בארח צדקה חיים ודרך
 נתיבה אל מות:

13

1 בן חכם מוסר אב ולץ לא שמע גערה: 2 מפרי פי איש יאכל טוב ונפש בגדים חמס: 3 נצר פיו שמר נפשו פשק שפתיו מחתה לו: 4 מתאוה ואין נפשו עצל ונפש חרצים תדשן: 5 דבר שקר ישנא צדיק ורשע יבאיש ויחפיר: 6 צדקה תצר תם דרך ורשעה תסלף חטאת: 7 יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב: 8 כפר נפש איש עשרו ורש לא שמע גערה: 9 אור צדיקים ישמח ונר רשעים ידעך: 10 רק בזדון יתן מצה ואת נועצים חכמה: 11 הון מהבל ימעט וקבץ על יד ירבה: 12 תוחלת ממשכה מחלה לב ועץ חיים תאוה באה: 13 בז לדבר יחבל לו וירא מצוה הוא ישלם: 14 תורת חכם מקור חיים לסור ממקשי מות: 15 שכל טוב יתן חן ודרך בגדים איתן: 16 כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרש אולת: 17 מלאך רשע יפל ברע וציר אמונים מרפא: 18 ריש וקלון פורע מוסר ושומר תוכחת יכבד: 19 תאוה נהיה תערב לנפש ותועבת כסילים סור מרע: 20 הלוך את חכמים וחכם ורעה כסילים ירוע: 21 חטאים תדרך רעה ואת צדיקים ישלם טוב: 22 טוב ינחיל בני בנים וצפון לצדיק חיל חוטא: 23 רב אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט: 24 חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר: 25 צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר:

14

1 חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו: 2 הולך בישרו ירא יהוה ונלוז דרכיו בזהו: 3 בפי

אויל חטר גאווה ושפתי חכמים תשמורם: 4 באין אלפים
 אבוס בר ורב תבואות בכח שור: 5 עד אמונים לא
 יכזב ויפיח כזבים עד שקר: 6 בקש לץ חכמה ואין
 ודעת לנבון נקל: 7 לך מנגד לאיש כסיל ובל ידעת
 שפתי דעת: 8 חכמת ערום הבין דרכו ואולת כסילים
 מרמה: 9 אולים יליץ אשם ובין ישרים רצון: 10 לב
 יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר: 11 בית רשעים
 ישמד ואהל ישרים יפריח: 12 יש דרך ישר לפני איש
 ואחריתה דרכי מות: 13 גם בשחוק יכאב לב ואחריתה
 שמחה תונה: 14 מדרכיו ישבע סוג לב ומעליו איש טוב:
 15 פתי יאמין לכל דבר וערום יבין לאשרו: 16 חכם ירא
 וסר מרע וכסיל מתעבר ובוטח: 17 קצר אפים יעשה
 אולת ואיש מזמות ישנא: 18 נחלו פתאים אולת וערומים
 יכתרו דעת: 19 שחו רעים לפני טובים ורשעים על שערי
 צדיק: 20 גם לרעהו ישנא רש ואהבי עשיר רבים: 21 בז
 לרעהו חוטא ומחונן עניים אשריו: 22 הלוא יתעו חרשי
 רע וחסד ואמת חרשי טוב: 23 בכל עצב יהיה מותר
 ודבר שפתים אך למחסור: 24 עטרת חכמים עשרם
 אולת כסילים אולת: 25 מציל נפשות עד אמת ויפח
 כזבים מרמה: 26 ביראת יהוה מבטח עז ולבניו יהיה
 מחסה: 27 יראת יהוה מקור חיים לסור ממקשי מות:
 28 ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון: 29 ארך
 אפים רב תבונה וקצר רוח מרים אולת: 30 חיי בשרים
 לב מרפא ורקב עצמות קנאה: 31 עשק דל חרף עשהו
 ומכברו חנן אביון: 32 ברעתו ידחה רשע וחסה במותו
 צדיק: 33 בלב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע:

34 צדקה תרומם גוי וחסד לאמים חטאת: 35 רצון מלך לעבד משכיל ועברתו תהיה מביש:

15

1 מענה רך ישיב חמה ודבר עצב יעלה אף: 2 לשון חכמים תיטיב דעת ופי כסילים יביע אולת: 3 בכל מקום עיני יהוה צפות רעים וטובים: 4 מרפא לשון עץ חיים וסלף בה שבר ברוח: 5 אויל ינאץ מוסר אביו ושמר תוכחת יערם: 6 בית צדיק חסן רב ובתבואת רשע נעכרת: 7 שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא כן: 8 זבח רשעים תועבת יהוה ותפלת ישרים רצונו: 9 תועבת יהוה דרך רשע ומדרך צדקה יאהב: 10 מוסר רע לעזב ארח שונא תוכחת ימות: 11 שאול ואברון נגד יהוה אף כי לבות בני אדם: 12 לא יאהב לץ הוכח לו אל חכמים לא ילך: 13 לב שמח ייטב פנים ובעצבת לב רוח נכאה: 14 לב נבון יבקש דעת ופני כסילים ירעה אולת: 15 כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד: 16 טוב מעט ביראת יהוה מאוצר רב ומהומה בו: 17 טוב ארחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו: 18 איש חמה יגרה מדון וארך אפים ישקיט ריב: 19 דרך עצל כמשכת חדק וארך ישרים סללה: 20 בן חכם ישמח אב וכסיל אדם בוזתו אמו: 21 אולת שמחה לחסר לב ואיש תבונה יישר לכת: 22 הפר מחשבות באין סוד וברב יועצים תקום: 23 שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב: 24 ארח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה: 25 בית גאים יסת יהוה ויצב גבול אלמנה: 26 תועבת יהוה מחשבות רע וטהרים אמרי נעם: 27 עכר ביתו

בוצע בצע ושונא מתנת יחיה: 28 לב צדיק יהגה לענות
 ופי רשעים יביע רעות: 29 רחוק יהוה מרשעים ותפלת
 צדיקים ישמע: 30 מאור עינים ישמח לב שמועה טובה
 תדשן עצם: 31 אזן שמעת תוכחת חיים בקרב חכמים
 תלין: 32 פורע מוסר מואס נפשו ושומע תוכחת קונה
 לב: 33 יראת יהוה מוסר חכמה ולפני כבוד ענוה:

16

1 לאדם מערכי לב ומיהוה מענה לשון: 2 כל דרכי
 איש זך בעיניו ותכן רוחות יהוה: 3 גל אל יהוה מעשיך
 ויכנו מחשבתך: 4 כל פעל יהוה למענהו וגם רשע
 ליום רעה: 5 תועבת יהוה כל גבה לב יד ליד לא
 ינקה: 6 בחסד ואמת יכפר עון וביראת יהוה סור מרע:
 7 ברצות יהוה דרכי איש גם אויביו ישלם אתו: 8 טוב
 מעט בצדקה מרב תבואות בלא משפט: 9 לב אדם
 יחשב דרכו ויהוה יכין צעדו: 10 קסם על שפתי מלך
 במשפט לא ימעל פיו: 11 פלס ומאזני משפט ליהוה
 מעשהו כל אבני כיס: 12 תועבת מלכים עשות רשע כי
 בצדקה יכון כסא: 13 רצון מלכים שפתי צדק ודבר
 ישרים יאהב: 14 חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם
 יכפרנה: 15 באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש:
 16 קנה חכמה מה טוב מחרוץ וקנות בינה נבחר מכסף:
 17 מסלת ישרים סור מרע שמר נפשו נצר דרכו: 18 לפני
 שבר גאון ולפני כשלון גבה רוח: 19 טוב שפל רוח
 את עניים מחלק שלל את גאים: 20 משכיל על דבר
 ימצא טוב ובוטח ביהוה אשריו: 21 לחכם לב יקרא

נבון ומתק שפתים יסיף לקח: 22 מקור חיים שכל בעליו
 ומוסר אולים אולת: 23 לב חכם ישכיל פיהו ועל שפתיו
 יסיף לקח: 24 צוף דבש אמרי נעם מתוק לנפש ומרפא
 לעצם: 25 יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות:
 26 נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו: 27 איש בליעל
 כרה רעה ועל שפתיו כאש צרבת: 28 איש תהפכות
 ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף: 29 איש חמס יפתה
 רעהו והוליוכו בדרך לא טוב: 30 עצה עיניו לחשב
 תהפכות קרץ שפתיו כלה רעה: 31 עטרת תפארת שיבה
 בדרך צדקה תמצא: 32 טוב ארך אפים מגבור ומשל
 ברוחו מלכד עיר: 33 בחיק יוטל את הגורל ומיהוה כל
 משפטו:

17

1 טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב:
 2 עבד משכיל ימשל בבן מביש ובתוך אחים יחלק
 נחלה: 3 מצרף לכסף וכור לזהב ובחן לבות יהוה:
 4 מרע מקשיב על שפת און שקר מזין על לשון הות:
 5 לעג לרש חרף עשהו שמח לאיד לא ינקה: 6 עטרת
 זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם: 7 לא נאווה לנבל
 שפת יתר אף כי לנדיב שפת שקר: 8 אבן חן השחד
 בעיני בעליו אל כל אשר יפנה ישכיל: 9 מכסה פשע
 מבקש אהבה ושנה בדבר מפריד אלוף: 10 תחת גערה
 במבין מהכות כסיל מאה: 11 אך מרי יבקש רע ומלאך
 אכזרי ישלח בו: 12 פגוש דב שכול באיש ואל כסיל
 באולתו: 13 משיב רעה תחת טובה לא תמיש רעה

מביתו: 14 פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש: 15 מצדיק רשע ומרשיע צדיק תועבת יהוה גם שניהם: 16 למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין: 17 בכל עת אהב הרע ואח לצרה יולד: 18 אדם חסר לב תוקע כף ערב ערבה לפני רעהו: 19 אהב פשע אהב מצה מגביה פתחו מבקש שבר: 20 עקש לב לא ימצא טוב ונהפך בלשונו יפול ברעה: 21 ילד כסיל לתונה לו ולא ישמח אבי נבל: 22 לב שמח ייטב געה ורוח נכאה תיבש גרם: 23 שחד מחיק רשע יקח להטות ארחות משפט: 24 את פני מבין חכמה ועיני כסיל בקצה ארץ: 25 כעס לאביו בן כסיל וממר ליולדתו: 26 גם ענוש לצדיק לא טוב להכות נדיבים על ישר: 27 חושך אמריו יודע דעת וקר רוח איש תבונה: 28 גם אויל מחריש חכם יחשב אטם שפתיו נבון:

18

1 לתאווה יבקש נפרד בכל תושיה יתגלע: 2 לא יחפץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו: 3 בבוא רשע בא גם בוז ועם קלון חרפה: 4 מים עמקים דברי פי איש נחל נבע מקור חכמה: 5 שאת פני רשע לא טוב להטות צדיק במשפט: 6 שפתי כסיל יבאו בריב ופיו למהלמות יקרא: 7 פי כסיל מחתה לו ושפתיו מוקש נפשו: 8 דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן: 9 גם מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית: 10 מגדל עז שם יהוה בו ירוץ צדיק ונשגב: 11 הון עשיר קרית עזו וכחומה נשגבה במשכיתו: 12 לפני שבר יגבה לב איש ולפני

כבוד ענוה: 13 משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלמה: 14 רוח איש יכלכל מחלהו ורוח נכאה מי ישאנה: 15 לב נבון יקנה דעת ואזן חכמים תבקש דעת: 16 מתן אדם ירחיב לו ולפני גדלים ינחנו: 17 צדיק הראשון בריבו יבא רעהו וחקרו: 18 מדינים ישבית הגורל ובין עצומים יפריד: 19 אח נפשע מקרית עז ומדונים כבריח ארמון: 20 מפרי פי איש תשבע בטנו תבואת שפתיו ישבע: 21 מות וחיים ביד לשון ואהביה יאכל פריה: 22 מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מיהוה: 23 תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות: 24 איש רעים להתרעע ויש אהב דבק מאח:

19

1 טוב רש הולך בתמו מעקש שפתיו והוא כסיל: 2 גם בלא דעת נפש לא טוב ואין ברגלים חוטא: 3 אולת אדם תסלף דרכו ועל יהוה יזעף לבו: 4 הון יסיף רעים רבים ודל מרעהו יפרד: 5 עד שקרים לא ינקה ויפיח כזבים לא ימלט: 6 רבים יחלו פני נדיב וכל הרע לאיש מתן: 7 כל אחי רש שנאהו אף כי מרעהו רחקו ממנו מרדף אמרים לא המה: 8 קנה לב אהב נפשו שמר תבונה למצא טוב: 9 עד שקרים לא ינקה ויפיח כזבים יאבד: 10 לא נאוה לכסיל תענוג אף כי לעבד משל בשרים: 11 שכל אדם האריך אפו ותפארתו עבר על פשע: 12 נהם ככפיר זעף מלך וכטל על עשב רצונו: 13 הות לאביו בן כסיל ודלף טרד מדיני אשה: 14 בית והון נחלת אבות ומיהוה אשה משכלת: 15 עצלה תפיל

תרדמה ונפש רמיה תרעב: 16 שמר מצוה שמר נפשו
 בוזה דרכיו יומת: 17 מלוה יהוה חונן דל וגמלו ישלם
 לו: 18 יסר בנגד כי יש תקוה ואל המיתו אל תשא נפשך:
 19 גרל חמה נשא ענש כי אם תציל ועוד תוסף: 20 שמע
 עצה וקבל מוסר למען תחכם באחריתך: 21 רבות
 מחשבות בלב איש ועצת יהוה היא תקום: 22 תאות אדם
 חסדו וטוב רש מאיש כזב: 23 יראת יהוה לחיים ושבע
 ילין בל יפקד רע: 24 טמן עצל ידו בצלחת גם אל פיהו
 לא ישיבנה: 25 לץ תכה ופתי יערם והוכיח לנכון יבין
 דעת: 26 משדד אב יבריה אם בן מביש ומחפיר: 27 חדל
 בני לשמע מוסר לשנות מאמרי דעת: 28 עד בליעל יליץ
 משפט ופי רשעים יבלע און: 29 נכונו ללצים שפטים
 ומהלמות לגו כסילים:

20

1 לץ היין המה שכר וכל שגה בו לא יחכם: 2 נהם
 ככפיר אימת מלך מתעברו חוטא נפשו: 3 כבוד לאיש
 שבת מריב וכל אויל יתגלע: 4 מחרף עצל לא יחרש
 ישאל בקציר ואין: 5 מים עמקים עצה בלב איש ואיש
 תבונה ידלנה: 6 רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים
 מי ימצא: 7 מתהלך בתמו צדיק אשרי בניו אחריו:
 8 מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע: 9 מי
 יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי: 10 אבן ואבן איפה
 ואיפה תועבת יהוה גם שניהם: 11 גם במעלליו יתנכר
 נער אם זך ואם ישר פעלו: 12 אזן שמעת ועין ראה יהוה

עשה גם שניהם: 13 אל תאהב שנה פן תורש פקח עיניך
 שבע לחם: 14 רע רע יאמר הקונה ואזל לו אז יתהלל:
 15 יש זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי דעת: 16 לקח
 בגדו כי ערב זר ובעד נכרים חבלהו: 17 ערב לאיש
 לחם שקר ואחר ימלא פיהו חציץ: 18 מחשבות בעצה
 תכון ובתחבולות עשה מלחמה: 19 גולה סוד הולך רכיל
 ולפתה שפתיו לא תתערב: 20 מקלל אביו ואמו ידעך
 נרו באישון חשך: 21 נחלה מבחלת בראשנה ואחריתה
 לא תברך: 22 אל תאמר אשלמה רע קוה ליהוה וישע
 לך: 23 תועבת יהוה אבן ואבן ומאזני מרמה לא טוב:
 24 מיהוה מצעדי גבר ואדם מה יבין דרכו: 25 מוקש
 אדם ילע קדש ואחר נדרים לבקר: 26 מזרה רשעים
 מלך חכם וישב עליהם אופן: 27 נר יהוה נשמת אדם
 חפש כל חדרי בטן: 28 חסד ואמת יצרו מלך וסעד
 בחסד כסאו: 29 תפארת בחורים כחם והדר זקנים
 שיבה: 30 חברות פצע תמריק ברע ומכות חדרי בטן:

21

1 פלגי מים לב מלך ביד יהוה על כל אשר יחפץ
 יטנו: 2 כל דרך איש ישר בעיניו ותכן לבות יהוה:
 3 עשה צדקה ומשפט נבחר ליהוה מזבח: 4 רום עינים
 ורחב לב נר רשעים חטאת: 5 מחשבות חרוץ אך
 למותר וכל אץ אך למחסור: 6 פעל אוצרות בלשון
 שקר הבל נדף מבקשי מות: 7 שד רשעים יגורם כי
 מאנו לעשות משפט: 8 הפכפך דרך איש וזר וזך ישר

פעלו: 9 טוב לשבת על פנת נג מאשת מדונים ובית חבר: 10 נפש רשע אותה רע לא יחן בעיניו רעהו: 11 בענש לץ יחכם פתי ובהשכיל לחכם יקח דעת: 12 משכיל צדיק לבית רשע מסלף רשעים לרע: 13 אטם אזנו מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה: 14 מתן בסתר יכפה אף ושחד בחק חמה עזה: 15 שמחה לצדיק עשות משפט ומחתה לפעלי און: 16 אדם תועה מדרך השכל בקהל רפאים ינוח: 17 איש מחסור אהב שמחה אהב יין ושמן לא יעשיר: 18 כפר לצדיק רשע ותחת ישרים בוגד: 19 טוב שבת בארץ מדבר מאשת מדונים וכעס: 20 אוצר נחמד ושמן בנוה חכם וכסיל אדם יבלענו: 21 רדף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד: 22 עיר גברים עלה חכם וירד עז מבטחה: 23 שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו: 24 זד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון: 25 תאות עצל תמיתנו כי מאנו ידיו לעשות: 26 כל היום התאווה תאווה וצדיק יתן ולא יחשך: 27 זבח רשעים תועבה אף כי בזמה יביאנו: 28 עד כזבים יאבד ואיש שומע לנצח ידבר: 29 העז איש רשע בפניו וישר הוא יכין דרכיו: 30 אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד יהוה: 31 סוס מוכן ליום מלחמה וליהוה התשועה:

22

1 נבחר שם מעשר רב מכסף ומזהב חן טוב: 2 עשיר ורש נפגשו עשה כלם יהוה: 3 ערום ראה רעה ויסתר ופתיים עברו ונענשו: 4 עקב ענוה יראת יהוה עשר וכבוד וחיים: 5 צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו

ירחק מהם: ⁶ חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה: ⁷ עשיר ברשים ימשול ועבד לזה לאיש מלוה: ⁸ זורע עולה יקצור און ושבת עברתו יכלה: ⁹ טוב עין הוא יברך כי נתן מלחמו לדל: ¹⁰ גרש לץ ויצא מדון וישבת דין וקלון: ¹¹ אהב טהור לב חן שפתיו רעהו מלך: ¹² עיני יהוה נצרו דעת ויסלף דברי בגד: ¹³ אמר עצל ארי בחוץ בתוך רחבות ארצח: ¹⁴ שוחה עמקה פי זרות זעום יהוה יפול שם: ¹⁵ אולת קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה ממנו: ¹⁶ עשק דל להרבות לו נתן לעשיר אך למחסור: ¹⁷ הט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי: ¹⁸ כי נעים כי תשמרם בבטנך יכנו יחדו על שפתיך: ¹⁹ להיות ביהוה מבטחך הודעתך היום אף אתה: ²⁰ הלא כתבתי לך שלשום במועצות ודעת: ²¹ להודיעך קשט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשלחך: ²² אל תגזל דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער: ²³ כי יהוה יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש: ²⁴ אל תתרע את בעל אף ואת איש חמות לא תבוא: ²⁵ פן תאלף ארחתו ולקחת מוקש לנפשך: ²⁶ אל תהי בתקעי כף בערבים משאות: ²⁷ אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתך: ²⁸ אל תסג גבול עולם אשר עשו אבותיך: ²⁹ חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב בל יתיצב לפני חשכים:

23

¹ כי תשב ללחום את מושל בין תבין את אשר לפניך:

2 ושמת שכין בלעך אם בעל נפש אתה: 3 אל תתאו
 למטעמותיו והוא לחם כזבים: 4 אל תיגע להעשיר
 מבינתך חדל: 5 התעוף עיניך בו ואיננו כי עשה יעשה לו
 כנפים כנשר ועיף השמים: 6 אל תלחם את לחם רע עין
 ואל תתאו למטעמתיו: 7 כי כמו שער בנפשו כן הוא אכל
 ושתה יאמר לך ולבו בל עמך: 8 פתך אכלת תקיאנה
 ושחת דבריך הנעימים: 9 באזני כסיל אל תדבר כי
 יבוז לשכל מליך: 10 אל תסג גבול עולם ובשדי יתומים
 אל תבא: 11 כי גאלם חזק הוא יריב את ריבם אתך:
 12 הביאה למוסר לבך ואזנך לאמרי דעת: 13 אל תמנע
 מנער מוסר כי תכנו בשבט לא ימות: 14 אתה בשבט
 תכנו ונפשו משאול תציל: 15 בני אם חכם לבך ישמח
 לבי גם אני: 16 ותעלזנה כליותי בדבר שפתיך מישרים:
 17 אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת יהוה כל היום:
 18 כי אם יש אחרית ותקותך לא תכרת: 19 שמע אתה בני
 וחכם ואשר בדרך לבך: 20 אל תהי בסבאי יין בזללי
 בשר למו: 21 כי סבא וזולל יורש וקרעים תלביש נומה:
 22 שמע לאביך זה ילדך ואל תבוז כי זקנה אמך: 23 אמת
 קנה ואל תמכר חכמה ומוסר ובינה: 24 גול יגול אבי
 צדיק יולד חכם וישמח בו: 25 ישמח אביך ואמך ותגל
 יולדתך: 26 תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תרצנה: 27 כי
 שוחה עמקה זונה ובאר צרה נכריה: 28 אף היא כחתף
 תארב ובוגדים באדם תוסף: 29 למי אוי למי אבוי למי
 מדוונים למי שיח למי פצעים חנם למי הכללות עינים:
 30 למאחרים על היין לבאים לחקר ממסך: 31 אל תרא

יין כי יתאדם כי יתן בכיס עינו יתהלך במישרים: 32 אחריתו כנחש ישך וכצפעני יפרש: 33 עיניך יראו זרות ולבך ידבר תהפכות: 34 והיית כשכב בלב ים וכשכב בראש חבל: 35 הכוני בל חליתי הלמוני בל ידעתי מתי אקיץ אוסיף אבקשנו עוד:

24

1 אל תקנא באנשי רעה ואל תתאו להיות אתם: 2 כי שד יהנה לבם ועמל שפתיהם תדברנה: 3 בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן: 4 וברעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים: 5 גבר חכם בעוז ואיש דעת מאמץ כח: 6 כי בתחבלות תעשה לך מלחמה ותשועה ברב יועץ: 7 ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתח פיהו: 8 מחשב להרע לו בעל מזמות יקראו: 9 זמת אולת חטאת ותועבת לאדם ליץ: 10 התרפית ביום צרה צר כחכה: 11 הצל לקחים למות ומטים להרג אם תחשוך: 12 כי תאמר הן לא ידענו זה הלא תכן לבות הוא יבין ונצר נפשך הוא ידע והשיב לאדם כפעלו: 13 אכל בני דבש כי טוב ונפת מתוק על חכך: 14 כן דעה חכמה לנפשך אם מצאת ויש אחרית ותקותך לא תכרת: 15 אל תארב רשע לנזה צדיק אל תשדר רבצו: 16 כי שבע יפול צדיק וקם ורשעים יכשלו ברעה: 17 בנפל אויביך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך: 18 פן יראה יהוה ורע בעיניו והשיב מעליו אפו: 19 אל תתחר במרעים אל תקנא ברשעים: 20 כי לא תהיה אחרית לרע נר רשעים ידעך: 21 ירא את יהוה בני ומלך עם שונים אל תתערב:

22 כי פתאם יקום אידם ופירד שניהם מי יודע: 23 גם אלה לחכמים הכר פנים במשפט בל טוב: 24 אמר לרשע צדיק אתה יקבהו עמום יזעמוהו לאמים: 25 ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב: 26 שפתים ישק משיב דברים נכחים: 27 הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך: 28 אל תהי עד חנם ברעך והפתית בשפתוך: 29 אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו אשיב לאיש כפעלו: 30 על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב: 31 והנה עלה כלו קמשנים כסו פניו חרלים וגדר אבניו נהרסה: 32 ואחזה אנכי אשית לבי ראיתי לקחתי מוסר: 33 מעט שנות מעט תנומות מעט חבק ידיים לשכב: 34 ובא מתהלך רישך ומחסריך כאיש מגן:

25

1 גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה: 2 כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקר דבר: 3 שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר: 4 הגו סיגים מכסף ויצא לצרף כלי: 5 הגו רשע לפני מלך ויכון בצדק כסאו: 6 אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדלים אל תעמד: 7 כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב אשר ראו עיניך: 8 אל תצא לרב מהר פן מה תעשה באחריתה בהכלים אתך רעך: 9 ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל: 10 פן יחסרך שמע ודבתך לא תשוב: 11 תפוחי זהב במשכיות כסף

דבר דבר על אפניו: 12 נזם זהב וחלי כתם מוכיח
 חכם על אזן שמעת: 13 כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן
 לשלחיו ונפש אדניו ישיב: 14 נשיאים ורוח וגשם אין איש
 מתהלל במתת שקר: 15 בארך אפים יפתה קצין ולשון
 רכה תשבר גרם: 16 דבש מצאת אכל דרך פן תשבענו
 והקאתו: 17 הקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך:
 18 מפיץ וחרב וחץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר: 19 שן
 רעה ורגל מועדת מבטח בוגד ביום צרה: 20 מעדה בגד
 ביום קרה חמץ על נתר ושר בשרים על לב רע: 21 אם
 רעב שנאך האכלהו לחם ואם צמא השקהו מים: 22 כי
 גחלים אתה חתה על ראשו ויהוה ישלם לך: 23 רוח
 צפון תחולל גשם ופנים נזעמים לשון סתר: 24 טוב שבת
 על פנת גג מאשת מדוונים ובית חבר: 25 מים קרים על
 נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק: 26 מעין נרפש
 ומקור משחת צדיק מט לפני רשע: 27 אכל דבש הרבות
 לא טוב וחקר כבדם כבוד: 28 עיר פרוצה אין חומה
 איש אשר אין מעצר לרוחו:

26

1 כשלג בקיץ וכמטר בקציר כן לא נאווה לכסיל
 כבוד: 2 כצפור לנוד כדרור לעוף כן קללת חנם לא
 תבא: 3 שוט לסוס מתג לחמור ושבת לגו כסילים: 4 אל
 תען כסיל כאולתו פן תשוה לו גם אתה: 5 ענה כסיל
 כאולתו פן יהיה חכם בעיניו: 6 מקצה רגלים חמס שתה
 שלח דברים ביד כסיל: 7 דליו שקים מפסח ומשל

בפי כסילים: 8 כצרוור אבן במרגמה כן נותן לכסיל
 כבוד: 9 חוח עלה ביד שכור ומשל בפי כסילים: 10 רב
 מחולל כל ושכר כסיל ושכר עברים: 11 ככלב שב
 על קאו כסיל שונה באולתו: 12 ראית איש חכם בעיניו
 תקוה לכסיל ממנו: 13 אמר עצל שחל בדרך ארי בין
 הרחבות: 14 הדלת תסוב על צירה ועצל על מטתו:
 15 טמן עצל ידו בצלחת נלאה להשיבה אל פיו: 16 חכם
 עצל בעיניו משבעה משיבי טעם: 17 מחזיק באזני כלב
 עבר מתעבר על ריב לא לו: 18 כמתלהלה הירה זקים
 חצים ומות: 19 כן איש רמה את רעהו ואמר הלא משחק
 אני: 20 באפס עצים תכבה אש ובאין נרגן ישתק מדון:
 21 פחם לגחלים ועצים לאש ואיש מדונים לחרחר ריב:
 22 דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן: 23 כסף
 סינים מצפה על חרש שפתים דלקים ולב רע: 24 בשפתו
 ינכר שונא ובקרבו ישית מרמה: 25 כי יחנן קולו אל
 תאמן בו כי שבע תועבות בלבו: 26 תכסה שנאה במשאון
 תגלה רעתו בקהל: 27 כרה שחת בה יפל וגלל אבן אליו
 תשוב: 28 לשון שקר ישנא דכיו ופה חלק יעשה מדחה:

27

1 אל תתהלל ביום מחר כי לא תדע מה ילך יום:
 2 יהללך זר ולא פיך נכרי ואל שפתיך: 3 כבד אבן
 ונטל החול וכעס אויל כבד משניהם: 4 אכזריות חמה
 ושטף אף ומי יעמד לפני קנאה: 5 טובה תוכחת מגלה
 מאהבה מסתרת: 6 נאמנים פצעי אוהב ונעתרות נשיקות
 שונא: 7 נפש שבעה תבוס נפת ונפש רעבה כל מר מתוק:

8 כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו: 9 שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש: 10 רעך ורעה אביך אל תעזב ובית אחיך אל תבוא ביום אידך טוב שכן קרוב מאח רחוק: 11 חכם בני ושמח לבי ואשיבה חרפי דבר: 12 ערום ראה רעה נסתר פתאים עברו נענשו: 13 קח בגדו כי ערב זר ובעד נכריה חבלהו: 14 מברך רעהו בקול גדול בבקר השכים קללה תחשב לו: 15 דלף טורד ביום סגריר ואשת מדונים נשתוה: 16 צפניה צפן רוח ושמן ימינו יקרא: 17 ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו: 18 נצר תאנה יאכל פריה ושמר אדניו יכבד: 19 כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם: 20 שאול ואבדה לא תשבענה ועיני האדם לא תשבענה: 21 מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו: 22 אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הריפות בעלי לא תסור מעליו אולתו: 23 ידע תדע פני צאנך שית לבך לעדרים: 24 כי לא לעולם חסן ואם נזר לדור דור: 25 גלה חציר ונראה דשא ונאספו עשבות הרים: 26 כבשים ללבושך ומחיר שדה עתודים: 27 ודי חלב עזים ללחמך ללחם ביתך וחיים לנערוותיך:

28

1 נסו ואין רדף רשע וצדיקים ככפיר יבטח: 2 בפשע ארץ רבים שריה ובאדם מבין ידע כן יאריך: 3 גבר רש ועשק דלים מטר סחף ואין לחם: 4 עזבי תורה יהללו רשע ושמרי תורה יתגרו במ: 5 אנשי רע לא יבינו משפט ומבקשי יהוה יבינו כל: 6 טוב רש הולך בתמו

מעקש דרכים והוא עשיר: 7 נוצר תורה בן מבין ורעה
 זוללים יכלים אביו: 8 מרבה הונו בנשך ובתרבות לחונן
 דלים יקבצנו: 9 מסיר אזנו משמע תורה גם תפלתו
 תועבה: 10 משנה ישרים בדרך רע בשחותו הוא יפול
 ותמימים ינחלו טוב: 11 חכם בעיניו איש עשיר ודל
 מבין יחקרנו: 12 בעלי צדיקים רבה תפארת ובקום
 רשעים יחפש אדם: 13 מכסה פשעיו לא יצליח ומודה
 ועזב ירחם: 14 אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו
 יפול ברעה: 15 ארי נהם ודב שוקק משל רשע על עם
 דל: 16 נגיד חסר תבונות ורב מעשקות שנאי בצע יאריך
 ימים: 17 אדם עשק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו:
 18 הולך תמים יושע ונעקש דרכים יפול באחת: 19 עבד
 אדמתו ישבע לחם ומרדף רקים ישבע ריש: 20 איש
 אמונות רב ברכות ואין להעשיר לא ינקה: 21 הכר פנים
 לא טוב ועל פת לחם יפשע גבר: 22 נבהל להון איש
 רע עין ולא ידע כי חסר יבאנו: 23 מוכיח אדם אחרי
 חן ימצא ממחליק לשון: 24 גוזל אביו ואמו ואמר אין
 פשע חבר הוא לאיש משחית: 25 רחב נפש יגרה מדון
 ובוטח על יהוה ידשן: 26 בוטח בלבו הוא כסיל והולך
 בחכמה הוא ימלט: 27 נותן לרש אין מחסור ומעלים
 עיניו רב מארות: 28 בקום רשעים יסתר אדם ובאברם
 ירבו צדיקים:

29

1 איש תוכחות מקשה ערף פתע ישבר ואין מרפא:

2 ברבות צדיקים ישמח העם ובמשל רשע יאנח עם:
 3 איש אהב חכמה ישמח אביו ורעה זונות יאבד הון:
 4 מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה: 5 גבר
 מחליק על רעהו רשת פורש על פעמיו: 6 בפשע איש
 רע מוקש וצדיק ירון ושמח: 7 ידע צדיק דין דלים
 רשע לא יבין דעת: 8 אנשי לצון יפוחו קריה וחכמים
 ישיבו אף: 9 איש חכם נשפט את איש אויל ורגזו ושחק
 ואין נחת: 10 אנשי דמים ישנאו תם וישרים יבקשו נפשו:
 11 כל רוחו יוציא כסיל וחכם באחור ישבחנה: 12 משל
 מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים: 13 רש ואיש
 תככים נפגשו מאיר עיני שניהם יהוה: 14 מלך שופט
 באמת דלים כסאו לעד יכון: 15 שבט ותוכחת יתן
 חכמה ונער משלח מביש אמו: 16 ברבות רשעים ירבה
 פשע וצדיקים במפלתם יראו: 17 יסר בנך ויניחך ויתן
 מעדנים לנפשך: 18 באין חזון יפרע עם ושמר תורה
 אשרהו: 19 בדברים לא יוסר עבד כי יבין ואין מענה:
 20 חזית איש אץ בדבריו תקוה לכסיל ממנו: 21 מפנק
 מנער עברו ואחריתו יהיה מנון: 22 איש אף יגרה מדון
 ובעל חמה רב פשע: 23 גאות אדם תשפילנו ושפל
 רוח יתמד כבוד: 24 חולק עם גנב שונא נפשו אלה
 ישמע ולא יגיד: 25 חרדת אדם יתן מוקש ובוטח ביהוה
 ישגב: 26 רבים מבקשים פני מושל ומיהוה משפט איש:
 27 תועבת צדיקים איש עול ותועבת רשע ישר דרך:

30

1 דברי אגור בן יקה המשא נאם הגבר לאיתאל

לאיתואל ואכל: ² כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם
 לי: ³ ולא למדתי חכמה ודעת קדשים אדע: ⁴ מי עלה
 שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צרר מים בשמלה
 מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כי תדע:
⁵ כל אמרת אלוה צרופה מגן הוא לחסים בו: ⁶ אל
 תוסף על דבריו פן יוכיח בך ונכזבת: ⁷ שתים שאלתי
 מאתך אל תמנע ממני בטרם אמות: ⁸ שוא ודבר כזב
 הרחק ממני ראש ועשר אל תתן לי הטריפני לחם חקי:
⁹ פן אשבע וכחשתי ואמרת מי יהוה ופן אורש וגנבתי
 ותפשתי שם אלהי: ¹⁰ אל תלשן עבד אל אדנו פן יקללך
 ואשמת: ¹¹ דור אביו יקלל ואת אמו לא יברך: ¹² דור
 טהור בעיניו ומצאתו לא רחץ: ¹³ דור מה רמו עיניו
 ועפעפיו ינשאו: ¹⁴ דור חרבות שניו ומאכלות מתלעתיו
 לאכל עניים מארץ ואביונים מאדם: ¹⁵ לעלוקה שתי
 בנות הב הב שלוש הנה לא תשבענה ארבע לא אמרו
 הון: ¹⁶ שאל ועצר רחם ארץ לא שבעה מים ואש
 לא אמרה הון: ¹⁷ עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם
 יקרוה ערבי נחל ויאכלוה בני נשר: ¹⁸ שלשה המה
 נפלאו ממני וארבע לא ידעתים: ¹⁹ דרך הנשר בשמים
 דרך נחש עלי צור דרך אניה בלב ים ודרך גבר
 בעלמה: ²⁰ כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה
 ואמרה לא פעלתי און: ²¹ תחת שלוש רגזה ארץ ותחת
 ארבע לא תוכל שאת: ²² תחת עבד כי ימלוך ונבל
 כי ישבע לחם: ²³ תחת שנואה כי תבעל ושפחה כי
 תירש גברתה: ²⁴ ארבעה הם קטני ארץ והמה חכמים

מחכמים: 25 הנמלים עם לא עז ויכינו בקיץ לחמם:
 26 שפנים עם לא עצום וישמו בסלע ביתם: 27 מלך אין
 לארבה ויצא חצץ כלו: 28 שממית בידים תתפש והיא
 בהיכלי מלך: 29 שלשה המה מיטיבי צעד וארבעה
 מיטיבי לכת: 30 ליש גבור בבהמה ולא ישוב מפני כל:
 31 זרזיר מתנים או תיש ומלך אלקום עמו: 32 אם נבלת
 בהתנשא ואם זמות יד לפה: 33 כי מיץ חלב יוציא חמאה
 ומיץ אף יוציא דם ומיץ אפים יוציא ריב:

31

1 דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו: 2 מה
 ברי ומה בר בטני ומה בר נדרי: 3 אל תתן לנשים
 חילך ודרכיך למחות מלכין: 4 אל למלכים למואל
 אל למלכים שתו יין ולרוזנים או שכר: 5 פן ישתה
 וישכח מחקק וישנה דין כל בני עני: 6 תנו שכר לאובר
 ויין למרי נפש: 7 ישתה וישכח רישו ועמלו לא יזכר
 עוד: 8 פתח פיך לאלם אל דין כל בני חלוף: 9 פתח
 פיך שפט צדק ודין עני ואביון: 10 אשת חיל מי ימצא
 ורחק מפנינים מכרה: 11 בטח בה לב בעלה ושלל
 לא יחסר: 12 גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה:
 13 דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה: 14 היתה
 כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה: 15 ותקם בעוד לילה
 ותתן טרף לביתה וחק לנערתייה: 16 זממה שדה ותקחהו
 מפרי כפיה נטע כרם: 17 חגרה בעוז מתניה ותאמץ
 זרעותיה: 18 טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בליל נרה:
 19 ידיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: 20 כפה

פרשה לעני וידיה שלחה לאביון: 21 לא תירא לביתה
משלג כי כל ביתה לבש שנים: 22 מרבדים עשתה לה
שש וארגמן לבושה: 23 נודע בשערים בעלה בשבתו עם
זקני ארץ: 24 סדין עשתה ותמכר וחסד נתנה לכנעני:
25 עז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון: 26 פיה פתחה
בחכמה ותורת חסד על לשונה: 27 צופיה הליכות ביתה
ולחם עצלות לא תאכל: 28 קמו בניה ויאשרוה בעלה
ויהללה: 29 רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה:
30 שקר החן והבל היפי אשה יראת יהוה היא תתהלל:
31 תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה:

מודרני עברי ד תנ

The Holy Bible in Modern Hebrew

Public Domain

Language: עברית (Hebrew)

Translation by: Franz Delitzsch (1813–1890)

2022-06-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

53d9715c-3509-54f2-9e87-2cb0afdfb800